ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 30ής Σεπτεμβρίου 1997 *

Στην υπόθεση Τ-151/95,

Instituto Europeu de Formação Profissional Ld.ª (INEF), εταιρία πορτογαλικού δικαίου, με έδρα το Porto (Πορτογαλία), εκροσωπούμενη από τον Bolota Belchior, δικηγόρο της Vila Nova de Gaia, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Jacques Schroeder, 6, rue Heinrich Heine,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικά από την Anna Maria Alves Vieira και τον Günter Wilms και εν συνεχεία από τη Maria Teresa Figueira και τον Knut Simonsson, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως της από 2 Δεκεμβρίου 1991 αποφάσεως της Επιτροπής, περί μειώσεως της συνδρομής που χορήγησε το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πρόγραμμα 881005 P1, για ενέργειες επαγγελματικής καταρτίσεως που πραγματοποίησε στην Πορτογαλία η προσφεύγουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. Bellamy, Πρόεδρο, A. Καλογερόπουλο και M. Jaeger, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

Νομικό πλαίσιο

1 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', της αποφάσεως 83/516/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την αποστολή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΕ L 289, σ. 38, στο εξής: απόφαση 83/516), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (στο εξής: ΕΚΤ) συμμετέχει στη χρηματοδότηση ενεργειών επαγγελματικής καταρτίσεως και επαγγελματικού προσανατολισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2950/83 του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την εφαρμογή της απόφασης 83/516 (ΕΕ L 289, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 2950/83), η έγκριση της αιτήσεως συνδρομής εκ μέρους του ΕΚΤ συνεπάγεται την προκαταβολή του 50 % της χορηγούμενης συνδρομής κατά την προβλεφθείσα ημερομηνία για την έναρξη των κατ' αυτόν τον τρόπο χρηματοδοτούμενων ενεργειών. Η παράγραφος 4 του ιδίου άρθρου ορίζει ότι οι αιτήσεις πληρωμής του υπολοίπου περιλαμβάνουν λεπτομερή έκθεση για το περιεχόμενο, τα αποτελέσματα και τις χρηματοδοτικές πλευρές της σχετικής ενέργειας και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος βεβαιώνει την πραγματική και λογιστική ακρίβεια των στοιχείων που περιέχονται στις αιτήσεις πληρωμής.

2 Όταν η συνδρομή του ΕΚΤ δεν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζει η εγκριτική απόφαση, η Επιτροπή μπορεί, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει τη συνδρομή αυτή, αφού δώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος την ευκαιρία να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, τα καταβληθέντα ποσά τα οποία δεν χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με τους όρους που καθορίζει η εγκριτική απόφαση αναζητούνται και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ευθύνεται ως δευτεροφειλέτης για την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών για τις ενέργειες των οποίων εγγυήθηκε το αίσιο πέρας. Εξάλλου, προβλέπεται ότι το κράτος μέλος υποκαθιστά την Κοινότητα στα δικαιώματά της εφόσον καταβάλλει προς αυτήν τα ποσά που πρέπει να επιστραφούν από τους οικονομικούς υπευθύνους της σχετικής ενέργειας.

Περιστατικά και διαδικασία

3 Το 1988, το τμήμα υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (στο εξής: DAFSE), εθνικός ανταποκριτής του ΕΚΤ, που εδρεύει στη Λισαβόνα και υπάγεται στο πορτογαλικό Υπουργείο Απασχολήσεως και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, υπέβαλε εξ ονόματος των πορτογαλικών αρχών αίτηση συνδρομής του ΕΚΤ για ενέργεια επαγγελματικής καταρτίσεως 2 740 προσώπων, που θα πραγματοποιούσε η προσφεύγουσα.

4 Το πρόγραμμα καταρτίσεως για το οποίο είχε ζητηθεί η χρηματοδοτική συνδρομή (στο πλαίσιο φακέλου που φέρει τον αριθμό 881005 P1) εγκρίθηκε με την από 29 Απριλίου 1988 απόφαση της Επιτροπής. Η απόφαση αυτή γνωστοποιήθηκε στο DAFSE, ακολούθως δε αυτό την κοινοποίησε στην προσφεύγουσα με έγγραφο της 25ης Μαΐου 1988. Το ποσό της συνδρομής του ΕΚΤ καθορίστηκε σε 521 545 155 εσκούδα (ESC) και, επιπλέον, προβλεπόταν ότι οι πορτογαλικές αρχές θα χρηματοδοτούσαν το ίδιο πρόγραμμα μέχρι του ποσού των 426 718 763 ESC, δηλαδή συνολική χρηματοδότηση 948 263 918 ESC.

5 Με βάση τα ποσά που έπρεπε να εισπράξει για τη σχετική ενέργειά της, η προσφεύγουσα έλαβε, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, προκαταβολή του 50 % της συνδρομής του ΕΚΤ, δηλαδή 260 772 577 ESC, καθώς και ποσό 213 359 381 ESC που αντιστοιχούσε στο 50 % της συμβολής του πορτογαλικού δημοσίου.

6 Μετά την ολοκλήρωση της ενέργειας επαγγελματικής καταρτίσεως, η προσφεύγουσα υπέβαλε στο DAFSE αίτηση πληρωμής του υπολοίπου που έπρεπε να καταβάλει το ΕΚΤ και το πορτογαλικό δημόσιο, το οποίο ανερχόταν σε 253 527 326 ESC.

7 Στις 10 Απριλίου 1991, το DAFSE απηύθυνε στην προσφεύγουσα έγγραφο με το οποίο την πληροφόρησε ότι, κατόπιν των οικονομικών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν ως προς αυτήν και ως προς τους κυριότερους εταίρους της στους οποίους είχε προσφύγει για την παροχή υπηρεσιών, ορισμένα έξοδα εμφανιζόμενα βάσει των υπηρεσιών τις οποίες είχαν παράσχει οι επιχειρήσεις που ανέλαβαν υπεργολαβίες δεν ήσαν επιλέξιμα μολονότι στηρίζονταν σε νόμιμα και κανονικά έγγραφα. Συγκεκριμένα, κατά το DAFSE, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η προσφεύγουσα είχε προσφύγει σε υπεργολαβία, απευθυνθείσα σε οντότητες τις οποίες διηύθυναν οι ίδιοι εταίροι ή μέλη της οικογένειας των διευθυντών της, είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους της σχετικής ενέργειας που δεν ήταν ούτε εύλογη ούτε συμβιβαζόταν προς την αρχή της χρηστής οικονομικής διαχειρίσεως, η οποία είναι συμφυής προς τη χορήγηση της συνδρομής. Απ' αυτό προέκυπτε, κατά το DAFSE, συνολικό ποσό επιλέξιμων δαπανών 491 816 791 ESC, από το οποίο 243 449 312 ESC ως συνδρομή του ΕΚΤ. Κατά συνέπεια, το DAFSE ζήτησε, λαμβάνοντας υπόψη τα ήδη καταβληθέντα ποσά, την επιστροφή 17 323 265 ESC από το ποσό της συνδρομής του ΕΚΤ και 14 173 581 ESC από το ποσό της συμμετοχής του πορτογαλικού δημοσίου, διευκρινίζοντας συγχρόνως ότι η αίτηση αυτή είχε απευθυνθεί στην προσφεύγουσα υπό την επιφύλαξη της αποφάσεως την οποία θα ελάμβανε η Επιτροπή για τον φάκελο αυτό.

8 Η αλληλογραφία με το DAFSE σχετικά με το υπόλοιπο που καθορίστηκε για τον φάκελο αυτό συνεχίστηκε με τα από 24 Απριλίου και 15 Ιουνίου 1991 έγγραφα της προσφεύγουσας. Με το από 6 Αυγούστου 1991 έγγραφο, το DAFSE επιβεβαίωσε προς την προσφεύγουσα τα ποσά που αυτή έπρεπε να επιστρέψει.

9 Στο μεταξύ, με έγγραφο της 15ης Μαΐου 1991, το DAFSE βεβαίωσε προς την Επιτροπή, για τον σχετικό φάκελο, συνολικό κόστος επιλέξιμων δαπανών 491 816 791 ESC, από τα οποία 243 449 312 ESC ως συνδρομή του ΕΚΤ, και επισύναψε έγκριση πληρωμής υπέρ της Επιτροπής για τα ποσά που έπρεπε να της επιστραφούν γι' αυτόν τον λόγο, δηλαδή 17 323 265 ESC.

10 Στις 2 Δεκεμβρίου 1991, η Επιτροπή ενέκρινε το ποσό αυτό και, κατά συνέπεια, εξέδωσε εντολή καταβολής του ποσού της κατ' αυτόν τον τρόπο διαπιστωθείσας οφειλής.

11 Στις 20 Ιανουαρίου 1993, το DAFSE απέστειλε στην προσφεύγουσα αντίγραφο της από 11 Ιανουαρίου 1993 πράξεως 3/93, με την οποία ο γενικός διευθυντής του οργανισμού αυτού, αφού υπενθύμισε ότι η προσφεύγουσα είχε ήδη κληθεί να επιστρέψει τα αχρεωστήτως εισπραχθέντα ποσά στο πλαίσιο του επίδικου φακέλου και ενός άλλου φακέλου 881025 P3, της ζήτησε να προβεί στην εκούσια επιστροφή των ποσών, εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών από της κοινοποιήσεως της εν λόγω πράξεως.

12 Με έγγραφο της 9ης Σεπτεμβρίου 1993, η προσφεύγουσα ζήτησε από την Επιτροπή να της γνωστοποιήσει την απόφασή της σχετικά με τις ληφθείσες από τις πορτογαλικές αρχές αποφάσεις που αφορούσαν την πληρωμή του υπολοίπου στο πλαίσιο των φακέλων 881005 P1 και 881025 P3, προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα στα πορτογαλικά δικαστήρια να αποφανθούν επί της ενδεχόμενης ευθύνης της προσφεύγουσας ή του πορτογαλικού δημοσίου.

13 Με το από 6 Οκτωβρίου 1993 έγγραφο υπ' αριθ. 20179, οι υπηρεσίες της γενικής διευθύνσεως Απασχόληση, Βιομηχανικές σχέσεις και Κοινωνικές υποθέσεις (ΓΔ V) απάντησαν στην προσφεύγουσα ως εξής:

«1. Βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2950/83 του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, η Επιτροπή πραγματοποίησε επιτόπιο έλεγχο, τον Μάρτιο 1989, των ενεργειών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των φακέλων [881005 P1 και 881025 P3] και τα συμπεράσματά της οδήγησαν στη διενέργεια εμπεριστατωμένου ελέγχου των λογαριασμών που αφορούσαν τις ενέργειες αυτές, τον οποίο έπρεπε να πραγματοποιήσουν οι αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους μέλους.

2. Τον Μάιο 1991 και κατόπιν των ελέγχων αυτών, το κράτος μέλος βεβαίωσε προς την Επιτροπή συνολική επιλέξιμη δαπάνη 491 816 791 ESC για τον φάκελο 881005 P1 και 244 775 243 ESC για τον φάκελο 881025 P3, για τους οποίους αντιστοιχούσε συγχρηματοδότηση του ΕΚΤ για ποσά, αντιστοίχως,

243 449 312 ESC και 121 163 745 ESC, ποσά τα οποία εγκρίθηκαν από την Επιτροπή στις 2 Δεκεμβρίου 1991. Οι εν λόγω φάκελοι έκλεισαν από της ημερομηνίας αυτής.»

14 Με το από 30 Οκτωβρίου 1993 έγγραφο, η προσφεύγουσα ζήτησε από την Επιτροπή να ασκήσει, βάσει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ, προσφυγή «ακυρώσεως» κατά της αποφάσεως που έλαβαν οι πορτογαλικές αρχές στο πλαίσιο του λογιστικού ελέγχου των αιτήσεων πληρωμής του υπολοίπου για τους φακέλους 881005 P1 και 881025 P3, λόγω προσβολής της κοινοτικής νομιμότητας και, ειδικότερα, παραβάσεως των διατάξεων του κανονισμού 2950/83. Εξάλλου, τα περιλαμβανόμενα στο έγγραφο αυτό πληροφοριακά στοιχεία συμπληρώθηκαν με το από 23 Νοεμβρίου 1993 έγγραφο της προσφεύγουσας.

15 Με το από 8 Δεκεμβρίου 1993 έγγραφο, που απηύθυναν στην προσφεύγουσα, οι υπηρεσίες της ΓΔ V επιβεβαίωσαν ότι, αφενός, οι εν λόγω δύο φάκελοι είχαν κλείσει από τις 2 Δεκεμβρίου 1991 και, αφετέρου, υπέμνησαν τα ποσά της οριστικής συνδρομής του ΕΚΤ τα οποία είχαν βεβαιωθεί από το πορτογαλικό δημόσιο και εγκριθεί από την Επιτροπή.

16 Με το από 6 Απριλίου 1995 έγγραφο, η προσφεύγουσα, ενώ ανέφερε ότι δεν είχε ακόμη λάβει απάντηση στο από 9 Σεπτεμβρίου 1993 έγγραφό της, ζήτησε από την Επιτροπή να λάβει οριστική απόφαση σχετικά με την αίτησή της περί πληρωμής του υπολοίπου στο πλαίσιο του φακέλου 881005 P1.

17 Στις 12 Μαΐου 1995, το μέλος της Επιτροπής που είναι επιφορτισμένο με τις κοινωνικές υποθέσεις και την απασχόληση απηύθυνε στην προσφεύγουσα την εξής απάντηση:

«Σας πληροφορώ ότι, με έγγραφο το οποίο εστάλη στις 6 Οκτωβρίου 1993 και αντίγραφο του οποίου σας επισυνάπτω, η Επιτροπή πληροφόρησε το INEF ότι εγκρίθηκε για τον φάκελο 881005 P1 η οριστική συνδρομή του ΕΚΤ ποσού 243 449 312 ESC, που αντιστοιχεί σε ό,τι πιστοποίησε το κράτος μέλος κατόπιν ελέγχου.»

18 Υπό τις συνθήκε αυτές, η προσφεύγουσα, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Ιουλίου 1995, άσκησε την παρούσα προσφυγή.

19 Με υπόμνημα που κατέθεσε στις 28 Οκτωβρίου 1995, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής βάσει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας. Η προσφεύγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως αυτής στις 18 Δεκεμβρίου 1995.

20 Στις 11 Ιουλίου 1996, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα), αφενός, αποφάσισε με διάταξη να εκδικάσει την ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής μαζί με την ουσία της υποθέσεως και, αφετέρου, με γραπτές ερωτήσεις, κάλεσε την Επιτροπή και την προσφεύγουσα να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα.

21 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε με την κατάθεση του υπομνήματος ανταπαντήσεως στις 10 Φεβρουαρίου 1997.

Αιτήματα των διαδίκων

22 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την από 2 Δεκεμβρίου 1991 απόφαση της Επιτροπής, που κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα με το από 15 Μαΐου 1995 έγγραφο της Επιτροπής, περί μειώσεως της συνδρομής του ΕΚΤ για τον φάκελο 881005 P1·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

23 Η Επιτροπή, καθής, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή απαράδεκτη·

— επικουρικώς, να την απορρίψει ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

24 Κατά το άρθρο 113 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί οποτεδήποτε να εξετάσει αυτεπαγγέλτως το απαράδεκτο για λόγους δημοσίας τάξεως και αποφαίνεται συναφώς σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 114, παράγραφοι 3 και 4, του εν λόγω κανονισμού. Βάσει του άρθρου 114, παράγραφος 3, η διαδικασία συνεχίζεται προφορικά, εκτός αν το Πρωτοδικείο αποφασίσει άλλως.

25 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι έχει φωτιστεί επαρκώς από τα διαδικαστικά έγγραφα και τις εξηγήσεις που έδωσαν οι διάδικοι κατά την έγγραφη διαδικασία, ειδικότερα δε μετά τις γραπτές ερωτήσεις του. Δεδομένου ότι ο φάκελος περιλαμβάνει τώρα όλα τα αναγκαία στοιχεία προς έκδοση αποφάσεως, το Πρωτοδικείο αποφασίζει, κατά συνέπεια, ότι δεν συντρέχει λόγος να ακούσει τις προφορικές παρατηρήσεις των διαδίκων.

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

26 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η προσφυγή είναι προδήλως απαράδεκτη ως εκπρόθεσμη. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα επικαλείται το από 12 Μαΐου 1995 έγγραφο προς εκ νέου έναρξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής του άρθρου 173 της Συνθήκης.

27 Η Επιτροπή προβάλλει ότι, πρώτον, από της αποστολής των εγγράφων του DAFSE στις 10 Απριλίου και 6 Αυγούστου 1991 και, οπωσδήποτε, εκείνου της 20ής Ιανουαρίου 1993, η προσφεύγουσα γνώριζε το ποσό των συνδρομών που βεβαίωσε το κράτος μέλος και γνώριζε ότι έπρεπε να επιστρέψει στην Επιτροπή το ποσό των 17 323 265 ESC. Συναφώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν έλαβε καμιά τυπική απόφαση απευθυνθείσα στην προσφεύγουσα, άλλωστε δε, δεν είχε πλέον αρμοδιότητα προς τούτο, εφόσον το DAFSE υποκατέστησε την Κοινότητα στα δικαιώματά της κατόπιν επιστροφής των ποσών που όφειλε η προσφεύγουσα στο ΕΚΤ, τον Μάιο 1991. Έστω κι αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή είχε εκδώσει απόφαση περί μειώσεως της συνδρομής του ΕΚΤ, η πράξη 3/93, την οποία παρέλαβε η προσφεύγουσα με το από 20 Ιανουαρίου 1993 έγγραφο του DAFSE, εμπεριείχε την απόφαση αυτή, καθόσον η εν λόγω πράξη αξίωνε από την προσφεύγουσα την επιστροφή των επιδίκων ποσών.

28 Δεύτερον, και κατόπιν ερωτήσεως του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα έλαβε προσηκόντως το από 6 Οκτωβρίου 1993 έγγραφό της με το οποίο η Επιτροπή της γνωστοποίησε την από 2 Δεκεμβρίου 1991 απόφασή της σχετικά με το ποσό της οριστικής συνδρομής του ΕΚΤ. Παρά το ότι δεν υπήρχε αποδεικτικό παραλαβής του εγγράφου αυτού, αποδείχθηκε ότι η προσφεύγουσα όντως έλαβε γνώση αυτού κατά την εποχή εκείνη, και όχι μόνο με την παραλαβή του από 12 Μαΐου 1995 εγγράφου. Συγκεκριμένα, στις από 30 Οκτωβρίου και 23 Νοεμβρίου 1993 επιστολές της προσφεύγουσας γίνεται ρητή μνεία του από 6 Οκτωβρίου 1993 εγγράφου της Επιτροπής.

29 Η Επιτροπή υπογραμμίζει επιπλέον ότι, με το από 8 Δεκεμβρίου 1993 έγγραφο, επιβεβαίωσε στην προσφεύγουσα ότι ο φάκελος είχε κλείσει από τις 2 Δεκεμβρίου 1991, παραπέμποντας εκ νέου στο από 6 Οκτωβρίου 1993 έγγραφό της.

30 Κατά συνέπεια, η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως της αποφάσεως περί μειώσεως που έλαβε η Επιτροπή, συνισταμένη στην από 2 Δεκεμβρίου 1991 εντολή καταβολής με την οποία υλοποιήθηκε η λογιστική πράξη κλεισίματος του .εν λόγω φακέλου του ΕΚΤ (απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Μαρτίου 1993, C-199/91, Foyer culturel du Sart-Tilman κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-2667, σκέψη 21), άρχισε να τρέχει από τις

6 Οκτωβρίου 1993, ημερομηνία κατά την οποία η προσφεύγουσα έλαβε πλήρως γνώση του περιεχομένου και των αιτιολογιών της επίδικης πράξεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Ιουλίου 1988, 236/86, Dillinger Hüttenwerke κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 3761, σκέψη 14, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Μαρτίου 1995, Τ-432/93, Τ-433/93 και Τ-434/93, Socurte κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-503, σκέψη 49).

31 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η επίδικη απόφαση της κοινοποιήθηκε μόλις στις 15 Μαΐου 1995 με το από 12 Μαΐου 1995 έγγραφο του μέλους της Επιτροπής που είναι επιφορτισμένο με τις κοινωνικές υποθέσεις και την απασχόληση και, υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η παρούσα προσφυγή ασκήθηκε εντός της προθεσμίας των δύο μηνών που προβλέπει το άρθρο 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης.

32 Υπογραμμίζει ότι οι πράξεις που εξέδωσε το DAFSE δεν αποτελούσαν παρά προπαρασκευαστικές της προσβαλλόμενης αποφάσεως πράξεις. Έτσι, το από 10 Απριλίου 1991 έγγραφο του DAFSE ανέφερε ότι η αίτηση επιστροφής των αχρεωστήτως εισπραχθέντων ποσών απευθύνθηκε στην προσφεύγουσα υπό την επιφύλαξη μεταγενέστερης αποφάσεως της Επιτροπής. Η τελευταία όμως εξέδωσε μια τέτοια απόφαση περί μειώσεως της συνδρομής στις 2 Δεκεμβρίου 1991, αλλά την κοινοποίησε στην προσφεύγουσα μόλις στις 15 Μαΐου 1995. Όσον αφορά τις άλλες ανακοινώσεις του DAFSE που μνημονεύει η Επιτροπή, ειδικότερα την πράξη 3/93 που επισυνάπτεται στο από 20 Ιανουαρίου 1993 έγγραφο, δεν κάνουν μνεία καμιάς αποφάσεως της Επιτροπής.

33 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το από 6 Οκτωβρίου 1993 έγγραφο που επικαλείται η Επιτροπή δεν υπάρχει στα αρχεία της. Χωρίς να αμφισβητεί το γεγονός της αποστολής του εν λόγω εγγράφου, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι αυτό κοινοποιήθηκε σε διεύθυνση που δεν αντιστοιχεί στην έδρα της. Εξάλλου, κατά το μέτρο που η αλληλογραφία αυτή αφορούσε δύο φακέλους, φρονεί ότι μπορεί να το αρχειοθέτησε στον δεύτερο σχετικό φάκελο.

34 Εν πάση περιπτώσει, το περιεχόμενο των από 6 Οκτωβρίου και 8 Δεκεμβρίου 1993 εγγράφων της Επιτροπής δεν ασκεί επιρροή. Αφενός, επιβάλλεται η αλληλογραφία αυτή και η έγκριση των επιλέξιμων δαπανών που μνημονεύει να ανατοποθετηθούν σε ένα αμιγώς λογιστικό πλαίσιο, καθόσον μια απλή

πράξη κλεισίματος των λογαριασμών, η οποία υλοποιείται με εντολή καταβολής χωρίς καμιά ένδειξη ούτε καμιά δικαιολογία, δεν αποτελεί απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 189 της Συνθήκης. Αφετέρου, το από 6 Οκτωβρίου 1993 έγγραφο δεν περιέχει καμμιά γενική πληροφορία για την πράξη του DAFSE και δεν επιτρέπει να υποτεθεί ότι η Επιτροπή είχε ήδη εκδώσει την οριστική απόφαση εγκρίσεως της αιτήσεως για την πληρωμή του υπολοίπου του ΕΚΤ. Ελλείψει λεπτομερειών ως προς τη ληφθείσα απόφαση, το έγγραφο αυτό δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί ως κοινοποίηση αποφάσεως κατά την έννοια του άρθρου 191 της Συνθήκης. Συνεπώς, μόνο με το από 12 Μαΐου 1995 έγγραφο η προσφεύγουσα έλαβε γνώση, για πρώτη φορά, του γεγονότος ότι η Επιτροπή είχε εκδώσει οριστική απόφαση εγκρίσεως της συνδρομής του ΕΚΤ.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

35 Η Επιτροπή υποστηρίζει κατ' αρχάς ότι ουσιαστικά η απόφαση περί μειώσεως της συνδρομής του ΕΚΤ ελήφθη από το DAFSE, εφόσον αυτό υποκατέστησε την Κοινότητα στα δικαιώματά της επιστρέφοντας στην Επιτροπή, στις 15 Μαΐου 1991, το υπόλοιπο του ποσού που όφειλε η προσφεύγουσα.

36 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, η Επιτροπή είναι ο αποκλειστικός κάτοχος του δικαιώματος μειώσεως των χρηματοδοτικών συνδρομών του ΕΚΤ. Συνεπώς, μολονότι το DAFSE, καθώς και κάθε εθνική αρχή αρμόδια στον τομέα της χρηματοδοτήσεως ενεργειών του ΕΚΤ, έχει τη δυνατότητα να προτείνει, σε αίτηση πληρωμής του υπολοίπου σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 4, του κανονισμού, τη μείωση χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΚΤ, μόνον η Επιτροπή έχει την εξουσία να τη μειώσει. Επομένως, η Επιτροπή αναλαμβάνει, έναντι του δικαιούχου, τη νομική ευθύνη της αποφάσεως με την οποία μειώνεται η συνδρομή, ανεξαρτήτως του αν η μείωση αυτή προτάθηκε ή όχι από την οικεία εθνική αρχή [αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, T-85/94 (122), Επιτροπή κατά Branco, Συλλογή 1995, σ. II-2993, σκέψεις 23 και 24, και της 11ης Ιουλίου 1996, T-271/94, Branco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-749, σκέψη 39]. Η υποκατάσταση για την οποία κάνει λόγο το άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 2950/83 αυτή ουδόλως αφορά την εξουσία μειώσεως της συνδρομής του ΕΚΤ, αλλά μόνον τα δικαιώματα της Κοινότητας προς αναζήτηση των αχρεωστήτως

προκαταβληθέντων ποσών, οπότε η υποκατάσταση αυτή προϋποθέτει κατ' ανάγκη προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής περί μειώσεως της συνδρομής (προπαρατεθείσα απόφαση Branco κατά Επιτροπής, σκέψεις 42 και 43).

37 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, ελλείψει παραπομπής σε απόφαση της Επιτροπής καθιστώσας δυνατή την απόδειξη ότι το ύψος της αρχικά χορηγηθείσας συνδρομής του ΕΚΤ είχε τελικά μειωθεί, το γεγονός και μόνον ότι η προσφεύγουσα πληροφορήθηκε, με έγγραφα του DAFSE, το ύψος των δαπανών που το DAFSE θεωρούσε ως επιλέξιμες για τη συνδρομή του ΕΚΤ, δεν μπορεί, αφ' εαυτού, επομένως, να αποτελέσει σημείο ενάρξεως της προθεσμίας προς άσκηση προσφυγής κατά το άρθρο 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης.

38 Συνεπώς, επιβάλλεται να εξεταστεί αν η Επιτροπή έλαβε όντως απόφαση περί μειώσεως της συνδρομής του ΕΚΤ ως προς τον εν λόγω φάκελο και, αν ναι, να προσδιοριστεί πότε αυτή η απόφαση της Επιτροπής γνωστοποιήθηκε στην προσφεύγουσα.

39 Όπως δέχθηκε η Επιτροπή, με την από 2 Δεκεμβρίου 1991 εντολή καταβολής όπου αναφέρεται ονομαστικά η προσφεύγουσα, στο πλαίσιο του εν λόγω φακέλου, θέλησε να μειώσει οριστικά την αρχικά χορηγηθείσα συνδρομή του ΕΚΤ και επέβαλε την επιστροφή μέρους της καταβληθείσας προκαταβολής, σύμφωνα με την πρόταση του DAFSE. Μια τέτοια εντολή καταβολής ανέπτυσσε έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν την έννομη κατάσταση της προσφεύγουσας και, επομένως, αποτελούσε απόφαση δεκτική προσφυγής ακυρώσεως κατά το άρθρο 173 της Συνθήκης (προπαρατεθείσα απόφαση Foyer culturel du Sart-Tilman κατά Επιτροπής, σκέψη 21, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Δεκεμβρίου 1994, Τ-450/93, Lisrestal κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1177, σκέψη 45).

40 Ούτε το έγγραφο που απηύθυνε στην προσφεύγουσα το DAFSE στις 20 Ιανουαρίου 1993, ούτε η επισυναπτόμενη σ' αυτό πράξη 3/93, ούτε, κατά μείζονα λόγο, τα από 10 Απριλίου και 6 Αυγούστου 1991 έγγραφα του DAFSE (βλ., πιο πάνω, σκέψεις 7 και 8) παραπέμπουν σε οποιαδήποτε από-

φαση της Επιτροπής περί μειώσεως της συνδρομής του ΕΚΤ. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα είχε όντως πληροφορηθεί, σε μια από τις ημερομηνίες αυτές, την ύπαρξη τέτοιας αποφάσεως.

41 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, μετά την ερώτηση του Πρωτοδικείου, με την οποία αυτό κάλεσε την Επιτροπή να καταθέσει οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο σχετικό με τον χρόνο κατά τον οποίο η προσφεύγουσα έλαβε γνώση της υπάρξεως της από 2 Δεκεμβρίου 1991 αποφάσεως και, ειδικότερα, το αποδεικτικό παραλαβής του από 6 Οκτωβρίου 1993 εγγράφου, η Επιτροπή προσκόμισε δύο έγγραφα της 30ής Οκτωβρίου και 23ης Νοεμβρίου 1993, τα οποία της είχε απευθύνει η προσφεύγουσα και τα οποία μνημονεύουν ρητά, με την εξής διατύπωση, το από 6 Οκτωβρίου 1993 έγγραφο ως περιλαμβανόμενο στην ανταλλαγείσα με την Επιτροπή αλληλογραφία:

«Ανταλλαγείσα ήδη αλληλογραφία με την Επιτροπή

(...)

Έγγραφο της Επιτροπής αριθ. 20179 το οποίο απεστάλη στην INEF στις 6 Οκτωβρίου 1993.»

42 Μια τέτοια ρητή μνεία, αναφέρουσα τόσο τον αποστολέα και τον αποδέκτη, όσο και την ημερομηνία και τον αριθμό του σχετικού εγγράφου, αποδεικνύουν ότι η προσφεύγουσα, αντίθετα προς ό,τι διατείνεται, έλαβε οπωσδήποτε γνώση του εγγράφου αυτού το αργότερο στις 30 Οκτωβρίου 1993, ημερομηνία της πρώτης από τις δύο επιστολές της (βλ. διάταξη του Πρωτοδικείου της 28ης Απριλίου 1994, Τ-452/93 και Τ-453/93, Pevasa και Inpesca κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-229, σκέψη 36). Επομένως, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας ότι δεν έλαβε γνώση του από 6 Οκτωβρίου 1993 εγγράφου, επειδή αυτό δεν είχε απευθυνθεί στην έδρα της ή ενδεχομένως το είχε αρχειοθετήσει σε άλλο φάκελο, δεν ασκεί επιρροή κατά το μέτρο που η επιχειρηματολογία αυτή διαψεύδεται από την ίδια την αλληλογραφία που η προσφεύγουσα απηύθυνε στην Επιτροπή.

43 Παρατηρείται επιπλέον ότι η Επιτροπή προσκόμισε το από 8 Δεκεμβρίου 1993 έγγραφο που απέστειλε στην προσφεύγουσα, στο οποίο οι υπηρεσίες της ΓΔ V παρέπεμπαν ρητά στο από 6 Οκτωβρίου 1993 προμνημονευθέν έγγραφό τους και υπενθύμιζαν, με ταυτόσημη σχεδόν διατύπωση, τη θέση που είχε υιοθετήσει η Επιτροπή. Η προσφεύγουσα όμως δεν αμφισβήτησε ότι έλαβε το έγγραφο αυτό.

44 Η προσφεύγουσα προβάλλει ωστόσο ότι το από 6 Οκτωβρίου 1993 έγγραφο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως προσήκουσα κοινοποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως, διότι δεν περιέχει λεπτομερώς την αιτιολογία της αποφάσεως αυτής.

45 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με πάγια νομολογία, ελλείψει δημοσιεύσεως ή κοινοποιήσεως, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής δεν αρχίζει παρά από τη στιγμή κατά την οποία ο τρίτος ενδιαφερόμενος έλαβε ακριβή γνώση του περιεχομένου και της αιτιολογίας της οικείας πράξεως, υπό την προϋπόθεση πάντως ότι θα ζητήσει εντός εύλογης προθεσμίας, που υπολογίζεται αφότου έλαβε γνώση της υπάρξεως της πράξεως, το πλήρες κείμενο της συγκεκριμένης πράξεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Dillinger Hüttenwerke κατά Επιτροπής, σκέψη 14· διατάξεις του Δικαστηρίου της 5ης Μαρτίου 1993, C-102/92, Ferriere Acciaierie Sarde κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-801, σκέψη 18, και του Πρωτοδικείου της 10ης Φεβρουαρίου 1994, Τ-468/93, Frinil κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-33, σκέψη 33· αποφάσεις του Πρωτοδικείου Socurte κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 49, και της 13ης Δεκεμβρίου 1995, Τ-109/94, Windpark Groothusen κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-3007, σκέψη 26).

46 Έστω όμως κι αν υποτεθεί ότι το από 6 Οκτωβρίου 1993 έγγραφο δεν αρκούσε ώστε η προσφεύγουσα να πληροφορηθεί την αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως, ωστόσο, με το εν λόγω έγγραφο, στο οποίο εξετίθετο, κατά τρόπο μη αμφίβολο, η τελική θέση της Επιτροπής ως προς το ποσό της συνδρομής που χορήγησε τελικά το ΕΚΤ για τον εν λόγω φάκελο, η προσφεύγουσα μπόρεσε να λάβει γνώση, τουλάχιστον, της υπάρξεως της από 2 Δεκεμβρίου 1991 αποφάσεως της Επιτροπής. Επομένως, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να διατείνεται ότι μόνο με το από 12 Μαΐου 1995 έγγραφο της

Επιτροπής κατέστη δυνατό να λάβει γνώση της υπάρξεως της εν λόγω αποφάσεως, αφού το εν λόγω έγγραφο είναι απλώς συνοδευτικό του από 6 Οκτωβρίου 1993 προαναφερθέντος εγγράφου και δεν περιέχει κανένα άλλο συμπληρωματικό πληροφοριακό στοιχείο.

47 Υπό τις συνθήκες αυτές, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα νομολογία, εναπέκειτο στην προσφεύγουσα, από της παραλαβής του από 6 Οκτωβρίου 1993 εγγράφου, να ζητήσει εντός εύλογης προθεσμίας από την Επιτροπή ή, ενδεχομένως, από το DAFSE, την κοινοποίηση του πλήρους κειμένου της οικείας αποφάσεως.

48 Η προσφεύγουσα δεν κάνει λόγο για καμία προς τούτο ενέργεια ενώπιον της Επιτροπής ή ενώπιον του DAFSE. Έστω κι αν γίνει δεκτό ότι το από 6 Απριλίου 1995 έγγραφο της προσφεύγουσας μπορεί να αποτελέσει αίτηση κοινοποιήσεως του πλήρους κειμένου της αποφάσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αίτηση αυτή υποβλήθηκε 18 σχεδόν μήνες μετά την παραλαβή του από 6 Οκτωβρίου 1993 εγγράφου και, επομένως, πέρα από κάθε εύλογη προθεσμία.

49 Κατόπιν των ανωτέρω, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να αποφύγει την αποσβεστική προθεσμία που συνεπάγεται το εκπρόθεσμο της παρούσας προσφυγής.

50 Επομένως, η προσφυγή αυτή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει, ενόψει των αιτημάτων της Επιτροπής, να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

διατάσσει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη.

2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Λουξεμβούργο, 30 Σεπτεμβρίου 1997.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

C. W. Bellamy